

สุขภาพคนในชุมชน...ผมจะดูแล !

ระยะนี้มีเรื่องการก่อสร้างแหล่งพลังงานทดแทนบ่อยๆ เดียวก็กระบี่ สงขลา ล่าสุดก็สมุทรสาคร ประชาชนอยากรู้เรื่องการสร้างโรงไฟฟ้าเข้าไปปรึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ชาวบ้านเข้าไม่ถึงแหล่งข้อมูล แต่เริ่มลงมือการก่อสร้างก็มีปัญหาแล้ว

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ลงมือโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน และโครงการทำเทียบเรือสำหรับโรงไฟฟ้าถ่านหินในอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา นาย 111 ได้ทราบว่า กฟผ. ได้ส่งรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของทั้งสองโครงการ ต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สนผ.) แล้ว นาย 111 จึงมีหนังสือถึง สนผ. ขอสำเนาข้อมูลข่าวสาร ๓ รายการคือ ๑) รายงานการประชุมของคณะผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้านโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อน ครั้งที่ ๓๙/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ ๒) รายงานการประชุมคณะกรรมการฯ ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางน้ำ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๙ และ ๓) หากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ มีการยื่นรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมในครั้งต่อไป ก็ขอถ่ายสำเนาเอกสารฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว โดยขอเป็นเอกสารและไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่นานเกินรอ สนผ. มีหนังสือถึงนาย 111 แจ้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารรายการที่ ๑ และรายการที่ ๒ ส่วนข้อมูลข่าวสารรายการที่ ๓ ให้เข้าตรวจสอบได้แต่ไม่ให้สำเนาเอกสารและห้ามนำข้อมูลไปแปลผลหรือวิเคราะห์ข้อมูลผิดพลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงจนเกิดความเสียหาย เนื่องจากยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ นาย 111 จึงมีหนังสืออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

นาย 111 ชี้แจงต่อคณะกรรมการวินิจฉัยฯ ว่า คนในพื้นที่ไม่รู้ความเป็นมาของโครงการ ทำไมจึงเลือกพื้นที่อำเภอเทพา เพราะมีประชาชน ๒๕๐ ครัวเรือนประมาณ ๓,๐๐๐ คน มีสถานที่สำคัญทางศาสนา และโรงเรียน แม้จะมีการรับฟังความคิดเห็น ๓ ครั้งแล้ว แต่บรรยากาศไม่เอื้ออำนวยมีทหารตำรวจไปมากมาย มีการข่มขู่ผู้คัดค้านโครงการ ใครใส่เสื้อคัดค้านโครงการจะไม่ให้เข้าร่วม ประชาชนจึงไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือรับฟังความคิดเห็นโครงการ ถ้าสร้างจริงก็ไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน ประกอบกับทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก จึงได้ใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ขอข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไปศึกษาข้อเท็จจริงเพื่อคุ้มครองชุมชนและชี้แจงต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการต่อไป ข้างฝ่ายผู้แทน สนผ. ชี้แจงว่าที่อนุญาตให้เข้าตรวจสอบแต่ไม่ให้สำเนาเพราะเคยมีคำวินิจฉัยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เรื่องโรงถลุงเหล็ก ว่าการเปิดเผยรายงานฯ ที่ยังไม่เสร็จอาจเกิดความสับสนแก่บุคคลทั่วไป กรณีนี้ยังมีอีกหลายขั้นตอนและคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ มีมติให้ กฟผ. ไปศึกษาเพิ่มเติมมากกว่าร้อยละ ประชานต้องสืบสนแน่ว่าข้อมูลที่ได้ไม่ตรงกับที่ได้รับไปครั้งแรก และเมื่อรายงานฯ ได้รับความเห็นชอบแล้วต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในขั้นตอนนี้ก็ต้องรับฟังประชาชนอีกรอบ และ กฟผ. แจ้ง สนผ. ว่าได้นำข้อมูลของโครงการเทพาไปไว้ที่โรงไฟฟ้าจะนะใกล้กับอำเภอเทพา เพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจสอบข้อมูลได้อีกทางหนึ่งแล้ว

/ฟังจนหายสงสัย...

ฟังจนหายสงสัยและไม่มีใครจะชี้แจงอะไรแล้ว คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเห็นว่า รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามที่นาย 111 ขอเป็นข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙ (๘) และข้อ ๑ ของประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ ที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้เพื่อจะได้มีข้อมูลในการโต้แย้งหรือตรวจสอบกระบวนการ การที่ได้แค่ดูแต่ไม่ให้สำเนา ไม่อาจนำข้อมูลไปใช้ได้เต็มที่หรือสื่อสารไม่ตรงข้อเท็จจริงเพราะข้อมูลมีจำนวนมาก เป็นข้อมูลทางเทคนิค ต้องมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาจะได้เข้าใจนำข้อมูลไปได้แย้งแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้อง พิจารณาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้องแล้วจึงวินิจฉัยให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยให้สำเนาที่มีคำรับรองถูกต้อง และไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ (หากมี) แก่นาย 111

เรื่องนี้ยาวสักนิดหนึ่งแต่ถ้ารวบรัดจะไม่เห็นความเป็นมาและเหตุผลของทั้งสองฝ่าย ซึ่งข้อมูลข่าวสารเรื่องนี้กฎหมายกำหนดไว้แล้วให้ต้องเปิดเผยครับ ต้องการหารือ ปรัชญาการใช้สิทธิหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ติดต่อได้ที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ๐ ๒๒๘๓ ๔๖๘๐ www.oic.go.th “จดจำเอาไว้ให้ดี กฎหมายเรามี ว่าด้วยข่าวสาร” (สค ๑๖๔/๒๕๕๙)

กรรมการเข้าข้างใครหรือไม่

เรื่องนี้ผู้ยุทธต้องถามผู้ที่เกี่ยวข้องว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ถูกร้องเรียนหรือไม่ และจะให้ความเป็นธรรมกับตนเองได้มากน้อยแค่ไหน ดังนั้น ความโปร่งใสเรื่องการบริหารงานบุคคลเป็นเรื่องสำคัญขององค์กร ต้องพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนของการดำเนินการ

นางสาวทับทิมเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ให้เด็กยิมสตาจ์ไปเรียนหนังสือ ได้มีหนังสือถึงผู้บริหารหน่วยงานแห่งนั้นเพื่อร้องทุกข์ขอความเป็นธรรมในการเลื่อนตำแหน่ง การขึ้นเงินเดือนประจำปี และร้องเรียนผู้บังคับบัญชา และการมอบหมายงาน ต่อมาหน่วยงานแห่งนั้นมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้น โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานกลางร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย นางสาวทับทิมได้ทราบจึงมีหนังสือขอสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ดังกล่าว ซึ่งระบุอำนาจหน้าที่ และรายชื่อคณะกรรมการทุกคนเพื่อจะดูว่าท่านใดมีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องที่ร้องเรียนหรือไม่ แต่หน่วยงานแห่งนั้นมีหนังสือแจ้งปฏิเสธนางสาวทับทิมว่า ข้อมูลข่าวสารที่ขอเป็นข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๑๕ (๒) การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ และอาจจะทำให้คณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นได้ นางสาวทับทิม จึงมีหนังสืออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยฯ นำเรื่องนี้ขึ้นพิจารณา หน่วยงานแห่งนั้นมีหนังสือจัดส่งข้อมูลข่าวสารที่ปฏิเสธการเปิดเผยไปให้คณะกรรมการวินิจฉัยฯ เพื่อประกอบการพิจารณา พร้อมทั้งชี้แจงเหมือนกับที่ได้ชี้แจงเหตุผลแก่นางสาวทับทิมไปแล้ว แต่ในส่วนของนางสาวทับทิมดูจากหนังสืออุทธรณ์ก็มีความชัดเจนเพียงพอแล้วจึงไม่ได้ขอให้ไปชี้แจงเพิ่มเติมอีก

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารพิจารณาแล้วเห็นว่า คำสั่งหน่วยงานแห่งนั้นที่ ๗๑/๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้น ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ ตามที่นางสาวทับทิมมีคำขอแล้วได้รับการปฏิเสธนั้น เป็นข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติราชการตามปกติของหน่วยงานของรัฐ การเปิดเผยไม่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ แต่กลับจะแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงในการดำเนินการเรื่องร้องเรียน เพื่อดูแลทุกข์สุขของบุคลากรในองค์กร ประกอบกับนางสาวทับทิมเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในข้อมูลข่าวสารที่มีคำขอจึงเปิดเผยได้ จึงวินิจฉัยให้หน่วยงานแห่งนั้นเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามอุทธรณ์ พร้อมทั้งรับรองสำเนาถูกต้องให้นางสาวทับทิม

เรื่องนี้เมื่อมีข้อสังเกต ๒ ประเด็นครับ คือนอกจากประชาชนจะใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ใช้ได้ด้วย ประเด็นที่ ๒ คือหน่วยงานของรัฐควรถือหลักความโปร่งใส อยากรู้ให้หน่วยงานดูเรื่องนี้เป็นแนวทางปฏิบัติเพราะเรื่องดังกล่าวมีทุกหน่วยงานครับ ต้องการหารือ ปรีกษาการใช้สิทธิหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ติดต่อได้ที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ๐ ๒๒๘๓ ๔๖๘๐ www.oic.go.th

“เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น”

(สค ๑๙๘/๒๕๕๙)

“ขอเสียงหน่อย”

“บันทึกเสียงการประชุม” ถือเป็นข้อมูลข่าวสารชนิดหนึ่ง หากจะใช้สิทธิขอข้อมูลบันทึกเสียง โดยอ้างกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการจะได้หรือไม่????

เทศบาลตำบลในจังหวัดแห่งหนึ่งจะก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์มูลค่า ๗๐ ล้านบาท ภาคประชาชนในพื้นที่จึงเรียกร้องให้เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ซึ่งหลังเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นแล้ว นาย ก. ได้ร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดว่าการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นนั้นไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ขอให้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นอีกครั้ง จังหวัดจึงเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องประชุมในลักษณะพูดคุยหารืออย่างไม่เป็นทางการเพื่อหาแนวทางแก้ไข และได้ส่งบันทึกสรุปผลการประชุมให้นาย ก. แต่นาย ก. เห็นว่าข้อความในสรุปผลการประชุมคลาดเคลื่อนไม่ตรงกับข้อเท็จจริงหลายประเด็น จึงมีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงรวมทั้งขอสำเนาบันทึกเสียงการประชุมด้วย จังหวัดปฏิเสธโดยให้เหตุผลว่าบันทึกเสียงการประชุมไม่ใช่ข้อมูลข่าวสารของราชการ นาย ก. จึงอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายพิจารณาจากเอกสารและคำชี้แจงของทั้งสองฝ่ายได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ในการประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาตามข้อร้องเรียนของนาย ก. นั้นเจ้าหน้าที่ได้ใช้เครื่องบันทึกเสียงส่วนตัวบันทึกเสียงการประชุมไว้เองเพื่อสะดวกในการจัดทำบันทึกสรุปผลการประชุมรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

เรื่องนี้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ข้อมูลข่าวสารของราชการ หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ...” การควบคุมดูแลนั้นหมายความรวมถึงการเก็บรักษาตลอดจนการทำลายข้อมูลข่าวสารด้วย หากเป็นข้อมูลข่าวสารของราชการแล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำลายข้อมูลข่าวสารนั้นโดยพลการไม่ได้ ต้องดำเนินการตามระเบียบงานสารบรรณ จากข้อเท็จจริงข้างต้นคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารฯ พิจารณาเห็นว่า จังหวัดไม่ได้มีข้อกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องบันทึกเสียงการประชุมไว้เป็นหลักฐาน แต่เป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการบันทึกเสียงเพื่อใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานของตน ทั้งยังสามารถทำลายข้อมูลดังกล่าวได้เมื่อเห็นว่าไม่มีความจำเป็นการบันทึกเสียงการประชุมโดยเครื่องบันทึกเสียงซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของเจ้าหน้าที่จึงเป็นเพียงวิธีการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง ดังนั้น บันทึกเสียงการประชุมในกรณีนี้จึงไม่ใช่ข้อมูลข่าวสารของราชการ คณะกรรมการฯ จึงไม่ต้องพิจารณาว่าสมควรจะเปิดเผยข้อมูลได้หรือไม่ จึงมีมติให้ยกอุทธรณ์

การจะขอข้อมูลข่าวสารโดยใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ จะต้องเป็นข้อมูลข่าวสารของราชการเท่านั้นค่ะ หากมีข้อสงสัยหรือต้องการคำแนะนำเพิ่มเติมสามารถสอบถามได้ที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล ดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ หรือ www.oic.go.th

